

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет психології та соціальної роботи
Кафедра загальної психології та психології розвитку особистості

Д и п л о м н а   р о б о т а

Магістра

на тему: «ДИФЕРЕНЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ
ПІДЛІТКІВ, ЩО ЗАЙМАЮТЬСЯ КОМАНДНИМ СПОРТОМ»

«Psychological peculiarities of perception of the psychological time of the ATO
zone servicemen»

Виконала: студентка заоч.форм.н.
Спеціальність: Психологія
Кравченко Олександра Дмитрівна
Керівник: д.психол.н., професор
Кіреєва Зоя Олександрівна
Рецензент (доц., к.психол.н.)
Колот Світлана Олександрівна

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри
№_4_ від 26. листопада 2020 р.
Завідувач кафедри
Кіреєва З.О
(підпис)

Захищено на засіданні ЕК № ____
протокол № __ від __.__.20__ р.

Оцінка _____ / _____ / _____
(за національною шкалою, шкалою
ECTS, бали)
Голова ЕК (Псядло Е.М.)

Одеса 2020

ЗМІСТ

	стр.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ У КОМАНДНИХ ВИДАХ СПОРТУ.....	6
1.1. Сутність соціалізації, її сфер, стадій, інститутів і механізмів	6
1.2. Спілкування як один з факторів соціалізації особистості.	12
1.3. Феномен малої групи та їх класифікація.	23
1.3.1. Основні підходи до вивчення малої групи	28
1.3.2. Структура малої соціальної групи	30
1.3.3. Динамічні процеси в малій групі	36
1.4. Особливості спортивної групи як інституту соціалізації	42
ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО РОЗДІЛУ	48
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПІДЛІТКІВ,ЩО ЗАЙМАЮТЬСЯ КОМАНДНИМ СПОРТОМ.....	49
2.1. Організація дослідження	49
2.2.. Характеристика підліткового віку	53
ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО РОЗДІЛУ	
РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПІДЛІТКІВ,ЩО ЗАЙМАЮТЬСЯ КОМАНДНИМ СПОРТОМ	
3.1.Результати і обговорення.....	
3.2.	
ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО РОЗДІЛУ	
ВИСНОВКИ	78
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	72

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сукупність малих груп, що функціонують у різних сферах життєдіяльності суспільства, становить соціальне мікросередовище, яке безпосередньо впливає на формування та розвиток особистості. Ретроспективний погляд приводить нас до досліджень Ч. Кулі, який виокремив у соціальній структурі первинні групи, де поміж людей відбувається безпосередній психологічний контакт, а в подальших дослідженнях в мікросоціології, інтеракціонізмі, соціометрії, теорії соціального обміну, теорії групової динаміки було відкрито низку феноменів групової свідомості і взаємодії: ефект присутності групи та його вплив на індивідуальну діяльність, груповий тиск і конформізм, соціометрична й рольова структура групи, динаміка внутрішньогрупової взаємодії та формування згуртованості малих груп тощо. Проблеми груп й міжособистісних стосунків у них вивчало багато психологів і педагогів, зокрема О.О. Бодальов, В.М. Бехтерев, В. О. Васютинський, Д.Б.Ельконін, О.М.Леонт'єв, О.Р.Лурія, О.М.Лутошкін, А.С. Макаренко, В.Б.Ольшанський, В, Д. Картрайт, А. Зінгер, Т. Ньюк, Ш. Бюлер, Г.М. Андреева, П.П.Горностай, Х. Томе, Х. Фегер, Г. Хаймен та інші.

В останній час визначається стрімкий ріст дослідження проблем малої групи, що пояснюється: неможливістю адекватно вивчати особистість і її складних життєвих проявів поза того соціального та психологічного оточення, в якому вона живе і розвивається; вивченням закономірностей функціонування малих груп і їх впливу на особистість і навпаки. Спортивна команда є малою групою, сутісною ознакою якої є тривалі безпосередні контакти індивідів (спілкування, взаємодія).

В дитячо-юнацькому спорті відбувається формування фундаменту загальної та спеціальної фізичної підготовки, так і становлення особистісних особливостей спортсменів, важливим на цьому етапі є психолого-педагогічні аспекти роботи тренера з футболістами, оскільки треба враховувати як

індивідуальні хронобіологічні, психологічні та особистісні особливості так і «командний, колективний розум» або «свідоме групове поле» під час тренування і змагань за для досягнення групової ефективності. Таким чином, унікальність командної взаємодії забезпечується особливостями інтелектуальних, поведінкових і особистісними особливостями конкретного групового суб'єкта, що обумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета дослідження полягає у встановленні індивідуально - особистісних особливостей підлітків, що займаються командним спортом.

Завдання дослідження:

1. Провести теоретичний аналіз соціально-психологічної характеристики закономірностей функціонування малих груп.
2. Експериментально вивчити хронобіологічні особливості сприйняття часу у малій групі підлітків.
3. Дослідити індивідуальні і особистісні риси підлітків, що є груповими суб'єктами.
4. Вивчити ціннісні орієнтації підлітків, що є членами спортивної команди.

Об'єктом дослідження є особливості підлітків, які складають спортивну команду.

Предметом дослідження виступили диференційний підхід до вивчення особливостей підлітків

В своєму дослідженні ми використовували наступні **методи та методики**: експериментальний метод відтворення часового проміжку, хронометрична проба; опитувальник Айзенка з дослідження екстраверсії – інтроверсії та нейротизму; 16-факторний опитувальник Р. Кеттелла (скорочений варіант); методика «Словесний лабіринт»; методика ціннісних орієнтацій М.Рокіча.

Організація і база проведення дослідження. Вибірку дослідження склали підлітки футбольної команди в віці 14-15 років у кількості 21 особи.

Практична значущість дослідження полягає у використанні отриманих результатів для збільшення ефективності взаємодії спортивної команди та вивчення індивідуальних особливостей спортсменів.

Апробація роботи. Основні результати дослідження обговорювалися на конференції: «Тенденції та перспективи розвитку психології та соціальної роботи в сучасному суспільстві», присвяченій 155-річчю Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (5 листопада 2020 року) м. Одеса. Доклад на тему: «Диференційний підхід до вивчення групової ідентичності у юнаків».

Структура роботи. Робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку з 86 джерел наукової літератури. В роботі наявні 16 рисунків та 5 таблиць. Загальний обсяг роботи складає 78 сторінок.

ВИСНОВКИ

1. Теоретичний аналіз сучасної психологічної літератури дозволив визначити соціально-психологічні характеристики соціалізації особистості, однією з важливих умов соціалізації є спілкування. Розгляд психології малих груп показав процеси групової динаміки, які відбуваються під впливом як свідомих, так і несвідомих чинників. Доведено, що вивчення малих груп в останній час зосереджені на феноменах групового несвідомого таких як: групова ідентичність, нарцисизм групи, незрима лояльність. Остання проявляється в приєднанні до групи, у схильності ідеалізувати й виправдовувати все, що стосується групи, з якою індивід себе ідентифікує.

2. В емпірико- експериментальному дослідженні ми встановили що:

- більшість підлітків футбольної команди (малої групи) досить чітко відтворюють часові проміжки, тобто структури і системи мозку досліджуваних працюють за східними досить чіткими хронобіологічними закономірностями, які актуалізуються в конкретних соціальних умовах, які дозволяють підліткам життєдіяти в одному ритмі.

- в групі підлітків спостерігаємо і близькі індивідуально - типологічні показники (більшість досліджуваних - сангвініки). Такий збіг в досліджуваній групі дозволяє зробити спілкування і взаємодію приємними, ефективними, бути корисними одне одному. І при цьому не піддаватись впливу, зберігаючи особисту свободу. Такий збіг дає можливість розвивати і зміцнювати свої сильні сторони і компенсувати слабкі, працювати, спілкуватися в одному ритмі, що є певним дієвим інструментом адекватної адаптації у житті і групі.

- аналіз особистісних рис за всіма факторами дозволяє зробити портрет конституційних рис (за Кетелом), характерний для більшості підлітків в досліджуваній групі. Так, вони стійкі в інтересах, самостійні, незалежні, здатні приймати неординарні рішення, наполегливі, працездатні, відповідальні, совісні, активні, готові до ризику й співробітництва з незнайомими людьми в незнайомих обставинах, схильні до прояву

лідерських якостей. При цьому їм притаманні чутливість, вразливість, багатство емоційних переживань, схильність до романтизму, художнє сприйняття миру, розвинені естетичні інтереси, артистичність, схильність до емпатії, співчуття, проникливість, обережність, вони схильні до співпереживання й розумінню інших людей. Вони досить відкриті і незалежні у соціальному поведженні, впевнені у собі й у своїх силах, у них відсутні каяття й почуття провини. У них наявні інтелектуальні інтереси, і менша схильність до моралізування, однодумці виражають більший інтерес до науки, ніж до догм. На додаток, вони готові до порушення звичок й устояних традицій, сприйнятливі до змін. Притаманні конкретність і деяка ригідність мислення (що збігається з результатами методики «Словесний лабіринт»), або розвинене абстрактне мислення, оперативність, кмітливість, швидка навченість.

- дослідження динамічних факторів (за Кеттелом) по методиці ціннісних орієнтацій М.Рокіча показав, що до важливих термінальних цінностей, які визначають сенс життя однодумці віднесли: здоров'я, любов, життєва мудрість і активне діяльне життя. Найменш важливими є: щастя інших, розваги, краса природи й мистецтва, творчість. Перевагу серед інструментальних цінностей віддали наступним: тверда воля, відповідальність, самокритичність, чесність. Найменш важливими серед інструментальних цінностей виявилися: непримиренність до недоліків у собі й інших, високі запити. На наш погляд такий вибір термінальних і інструментальних цінностей пов'язаний з віковими та професійними особливостями досліджуваних, але віднесення творчості на одне з останніх місць в ієрархії цінностей не зрозуміле, оскільки цей період в житті людини виявляє і творчі здібності.

Перспективи подальшого дослідження ми бачимо у дослідженні групової згуртованості, міжособистісних зв'язків, розподіл ролей цієї малої групи підлітків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРА

1. Айзенк Г. Ю. Структура личности / Г. Ю. Айзенк. – СПб. : Ювента. – М. : КСП+, 1999. – 464 с.
2. Аллахвердов В.М. Когнитивная психология сознания. Вестник СПбГУ, сер16. 2012, вып 2
3. Андреева Г.М. Социальная психология. - М., 1996. - 416 С.
4. Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания / Б.Г. Ананьев – СПб.: Питер, 2001. – 288 с.
5. Баклушинский С. А., Белинская Е. П. Развитие представлений о понятии „социальная идентичность” // Социальная психология: хрестоматия. – М., 1988.
6. Белоконь В.И. «Культурно-досуговая деятельность». Мелитополь, 2002.
7. Божович Л.И. Психологические особенности развития личности подростка / Л.И.Божович. - М.: Знание, 1979. – 39 с.
8. Бюлер Ш. Жизненный путь человека [Электронный ресурс] / Бюлер Ш. Масарик Ф. Режим доступа: http://www.ecsocman.edu.ru/data/429/673/1219/Mesherkina_EU.pdf.
9. Берн Э. Групповая психотерапия / Э. Берн ; пер. с англ. – М. : Академ. проект, 2000. – 464 с.
10. Васютинський В. О. Соціально-психологічні особливості самовизначення найбільших мовних спільнот України // Вісн. Харк. нац. ун ту ім. В. Н. Ка-разіна. – Сер. Психологія. – № 771. – Вип. 38. – Х., 2007. – С. 45–48.
11. Витакер Д. С. Группы как инструмент психологической помощи / Д. С. Витакер; пер. с англ. – М. : Независ. фирма “Класс”, 2006. – 432 с.
12. Виштеюнас Г.В. Соціальні групи // Практична психологія та соціальна робота. - 1999. - №2. - С. 37 – 38.

13. Воронова В.І. Психологія спорту: навч. посібник- К.:Олімпійська література, 2007. – 298с.
14. Вяткин Б. А. Роль темперамента в спортивной деятельности / Б. А. Вяткин. – М. : Физкультура и спорт, 1978. – 134 с.
15. Гаврилов В.А. Малые социальные группы в обществе. М., 1998.
16. Горностай П. П. Личность и роль: Ролевой подход в социальной психологии личности / П. П. Горностай. – К. : Интерпресс ЛТД, 2007. – 312 с.
17. Грибенко І. В. Дослідження взаємозв'язків формальних і неформальних підліткових груп у межах школи / І. В. Грибенко // Наукові студії із соціальної та політичної психології : зб. статей. – К. : Міленіум, 2008. – Вип. 19(22). – С. 87–93.
18. Гринь Е.И. Личностные ресурсы преодоления психического выгорания у спортсменов: диссертация. Краснодар. 2009. 24 с.
19. Десев Л. Психология малых групп / Л. Десев. – М. : Прогресс, 1979. – 208 с.
20. Добрович А. Систематика общения/ Хрестоматия по психологии, 2002.
21. Дружинин В. Психология: Учебник для гуманитарных вузов. – СПб.Питер,2006.
22. Дика Г/. Социальная психология. М. 2001.
23. Єгідес А.П. Лабіринти спілкування, або як навчитися ладити з людьми. - М.: АСТ- ПРЕС КНИГА, 2002. - 368 с.
24. Ильин Е.П. Психология спорта. – СПб.: Питер, 2008
25. Каган М.С. Мир общения. - Политиздат, 1988. - 316 С.
26. Кашима Й. Культура и социальная когнитивная деятельность: к социальной психологии культурной динамики // Психология и культура. – СПб., 2003. – С. 516 - 574.
27. Келлерман П. Ф. Социодрама / П. Ф. Келлерман // Психодрама и современная психотерапия. – 2004. – № 4. – С. 7–21.

28. Климов Е.А. Пути в профессионализм (Психологический взгляд): Учебное пособие /Е.А.Климов. – М.: Московский психолого-социальный институт: Флинта, 2003. – 320 с
29. Кокорев А. А. Психология межнационального общения: Автореферат дис. доктора психол. наук. – М., 1992.
30. Коломинский Я.Л. Психология взаимоотношений в малых группах. - Минск: Изд-во Белорусск. ун-та, 1975.
31. Кон И. С. Дружба: этико-психологический очерк. – М., 1987.
32. Корнев М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія: Підручник. - К., 1995.
33. Корнилова Т.В.Общий практикум по психологии.Психологический эксперимент Ч. IV. М.: МГУ, 1987.
34. Крайг Г. Психология развития / Г. Крайг [пер. с англ.] – СПб., Питер, 2000. - 992 с.: ил. - (Серия "Мастера психологии")
35. Кричевский Р.Л., Дубовская Е.М. Психология малой группы. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1991. С. 173-192.
36. Кузнецов А. А. Футбол. Настольная книга детского тренера. I этап (8–10 лет) / А. А. Кузнецов. М.: Олимпия, Человек, 2010. 112 с
37. Літвак М.Е. Командувати чи підчинятися? (Серія „Психологічні етюди”) - Ростов н/Д.: видавництво „Фенікс”, 2002 - 384 с.
38. Левин К. Динамическая психология: Избранные труды / К. Левин ; под общ. ред. Д. А. Леонтьева и Е. Ю. Патяевой. – М. : Смысл, 2001. – 576 с.
39. Лемак Т.В. Деякі особливості психологічної згуртованості студентської групи // Вісник. – К., 2002. – Вип.2. – С.219-225.
40. Ложкин Г., Позднышев Е. Психология имиджа в спорте// Наука в олимпийском спорте. – 2001. - №2. – С.98-103. Позднышев Е. Имидж спортсмена. Научно-методическое издание. - К.: «ЧПП», 2002. – 140
41. Ломов Б.Ф., Журавлев А.Л. Психология управления. М. Знание. 1978., 218 с.

42. Лапшин О. Б. Теория и методика подготовки юных футболистов / О. Б. Лапшин. М.: Человек, 2010. 176 с.
43. Лемак Т.В. Деякі особливості психологічної згуртованості студентської групи // Вісник. – К., 2002. – Вип.2. – С.219-225.
44. Никоненко Л. В. До питання функціонування групового несвідомого: гіпотези та перспективи дослідження / Л. В. Никоненко // Наукові студії із соціальної та політичної психології : зб. статей. – К. : Міленіум, 2008. – Вип. 21(24). – С. 35–46.
45. Нельсон - Джоунс Р. Теорія і практика консультування - СПб: видавництва „Пітер”, 2000 - 464 с.
46. Майерс Д. Социальная психология.- М. 2001.
47. Максименко С.Д. Психологія особистості: підручник. / С.Д. Максименко, К.С. Максименко, М.В. Папуча. – К.: ТОВ "КММ", 2007. – 296 с
48. Мельник Е. В. Актуальные проблемы психологической подготовки спортсменов / Е. В. Мельник, Е. В. Силич // Спортивная психология. – 2009. - № 1. - С. 51- 54.
49. Монаков Г. В. Подготовка футболистов. Теория и практика / Г. В. Монаков. М.: Советский спорт, 2005. 288 с.
50. Марков К.К. Проблемы и принципы создания спортивной команды // Современные наукоемкие технологии. – 2016. – № 6-2. – С. 374-379;
51. Мухина В.С. Детская психология / В.С. Мухина. –М.: Просвещение, 1985. – 272 с.
52. Никитушкин В.Г. Современная подготовка юных спортсменов: методическое пособие. М., 2009.
53. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія: Підручник: У 2 кн. Кн. 2: Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія. – К., 2006.
54. Орбан-Лембрик Л. Е. Феномен групи в соціальній психології: від старого знання до нового // Соціальна психологія. – К., 2006. - № 6 (20). – С. 72 - 94.

55. Петровский В. А. Феномен субъектности в психологии личности: автореф. дис. . д-ра психол. наук : 19.00.11 /170. В. А. Петровский. М., 1993. - 70 с.
56. Плетка О. Т. Техніка “Образ професії” при роботі з фахівцями соціальної сфери / О. Т. Плетка // Соціально-психологічні особливості професійної діяльності працівників соціальної сфери : матеріали 2-ї всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – К.–Мелітополь, 2008.– С. 95–101.
57. Парыгин Б.Д. Социальная психология: Проблемы методологии, истории и теории. – СПб. : СПГУП, 1999. – 592с.
58. Прохорова Н. Л. Психологические аспекты становления мотивации достижения: Учебное пособие / Н. Л. Прохорова. – Череповец: ГОУ ВПО ЧГУ, 2006. – 60 с.
59. Попова Л. В., Дьяконов Г. В. Идентификация как механизм общения и развития личности. – М., 1988.
60. Почебут Л. Г. Социальная психология толпы. – СПб., 2004.
61. Психологія / За ред. Г.С.Костюка. - Київ: Радянська школа, 1968.
62. Психология подростка. Полное руководство / Под ред. А. Реана. – СПб.: Прайм-Еврознак, 2003. – 432 с., с. 394-397
63. Родионов А. В. Психология спорта высших достижений В кн.: Спортивная психология в трудах отечественных специалистов / Сост. и общая редакция И. П. Волкова. - СПб.: Питер, 2002. - 384 с
64. Рудестам К. Групповая психотерапия - СПб.: ЗАО издавництва „Пітер”, 1999. - 384 с.
65. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии / С.Л.Рубинштейн. – СПб.: Издательство "Питер", 2000. – 712 с.
66. Синагин Ю.В. Динамика процесса коллективного образования // Вопросы психологии. - 1992. - № 1 - 2. - С. 111 - 117.
67. Соціальна психологія /Корнев М.Н., Коваленко А.Б. – К.: 1995. – 304 с.
68. Социальная психология / Под. ред. А.В. Петровского. - М.: Просвещение, 1998ю - 224 с.

69. Смит П. Б. Кросс-культурные исследования социального воздействия // Психология и культура. – СПб., 2003. – С. 575 - 597.
70. Сопов В.Ф. Теория и методика психологической подготовки в современном спорте / В.Ф. Сопов – М. : Департамент физической культуры и спорта г. Москвы, 2010. – 116 с
71. Тард Г. Мнение и толпа // Психология толп. — М.: Институт психологии РАН; Издательство КСП+, 1999. — (Библиотека социальной психологии.)
72. Томэ Г. Теоретические и эмпирические основы психологии развития человеческой жизни / Г.Томэ : – в кн.: Принцип развития в психологии. - М.: Наука, 1978, С. 173-196.
73. Титаренко Т. Етнічні кордони і міжетнічна толерантність // Політичний менеджмент. – К., 2004. - № 5 (8). – С. 31 - 39.
74. Титаренко Т.М.Сучасна психологія особистості. – К. : Каравела, 2013. – 372 с.
75. Уманский Л.И. Методы экспериментального исследования социально-психологических феноменов // Методология и методы социальной психологии / Под ред. Е.В. Шороховой. М., 1977.
76. Фрейд З. Массовая психология и анализ человеческого “Я” // “Я” и “Оно”: Труды разных лет / З. Фрейд. – Тбилиси : Мерани, 1991. – Кн. 1. – С. 71–138.
77. Фетискин Н. П., Козлов В. В., Мануйлов Г. М. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп. М.: Изд-во Института Психотерапии, 2002. 490 с
78. Хаймен Г. Реферативні групи / Сучасна західна соціологія. - М., 1990.
79. Хеллингер Б. Порядки любви: Разрешение системно-семейных конфликтов и противоречий / Б. Хеллингер. – М. : Изд-во Ин-та психотерапии, 2001. – 400 с.
80. Шутценбергер А. А. Синдром предков. Трансгенерационные связи, семейные тайны, синдром годовщины, передача травм и практическое

использование геносоциогаммы / А. А. Шутценбергер. – М. : Изд-во Ин-та психотерапии, 2001. – 240 с.

81. Чорна Л. Г. Школа в умовах профілізації навчання: соціально-психологічний клімат старших класів / Л. Г. Чорна // Наукові студії із соціальної та політичної психології : зб. статей. – К. : Міленіум, 2008. – № 20(23). – С. 113–126.

82. Цуканов Б.И. Время в психике человека: монография / Б.И.Цуканов. – Одесса: Астропринт, 2000. – 220 с.

83. Элькин Д.Г. Восприятие времени / Д.Г. Элькин. - М.: АПН РСФСР, 1962. – 311 с.

84. Юнг К. Г. Психология и алхимия / К. Г. Юнг; пер. с англ. – М. : Рефлбук; К.: Ваклер, 1997. – 592 с.

85. Ярошевский М.Г. История психологии от античности до середины XX века. М., 1996.

86. Cattell, R. B. (1983). Structured personality learning theory. New York: Praeger.

87. Erikson E. Childhood and Society, Norton, 1963.

88. Foulkes S. H. Gruppenanalytische Psychotherapie / S. H. Foulkes. – Munchen : Kindler, 1974.

89. Hall, G. S. (1917b). Practical relations between psychology and the war.

Journal of Applied Psychology, 1(1), 9-16. <https://doi.org/10.1037/h0070238>

90. Jung C. Psychology and alchemy. Pantheon Books, 1953

91. Lewin, K. (1935). A dynamic theory of personality. New York: McGraw-Hill.

92. Miller N. Selected Papers on Learning, Motivation and Their Physiological Mechanisms. MW Books, Chicago, Aldine, Atherton, 1971. ISBN 0-202-25038-5

93. Myers D. G. Exploring Psychology (9th Edition), C. Nathan Dewall
Hardcover, 581 Pages, Published 2012

94. Schützenberger A. Doctoral thesis, Paris, Sorbonne, 1976, Université de Paris VII, Atelier de reproduction des thèses, Université de Lille III. Paris, Diffusion Librairie Champion, 2 vol., 845 p.
95. Thomassen B. (1 August 2012). "Émile Durkheim between Gabriel Tarde and Arnold van Gennep: founding moments of sociology and anthropology". *Social Anthropology*. 20 (3): 231–249.